

De nacht-diligencie van Brugge naar Gent stond in eerstgenoemde stad vertreksgereed. De geleider schikte de pakken en koffers, trok er het zeildoek over en blies nog eens, om de laatste reizigers, zo er nog waren, te verwittigen. De voerman zag het tuig zijner drie kloeke paarden na en vond alles in de beste orde.

— Francis, zijn uw pistolen in orde? vroeg de begeleider aan de koetsier.

— Ja, waarom vraagt ge dat?

— Wel, gij kijkt altijd door een heldere bril en meent, dat alle nachtridders ver over de grenzen zitten, nietwaar? Maar gisteren zijn er twee moorden gebeurd.

— Twee moorden!

— Wist gij het nog niet? Zeker de ganse dag geslapen? hernam de geleider.

— Natuurlijk! Als ge een ganse nacht met uw tronie in de Oostenwind moet zitten... maar zeg eens, waar zijn die moorden gebeurd?

— Nabij Torhout.

— Ah! gelukkig niet op onze weg...

— Neen, maar de bandieten blijven niet op dezelfde plaats...

— Waarom hebt ge geen soldaten gevraagd om ons te vergezellen?

— Ik heb het gedaan...

— En het bestuur weigerde...

— Er waren geen soldaten beschikbaar...

— Geen beschikbaar! spotte de voerman. En men valt er over! Maar de Fransen nestelen liever in de rijke huizen.

— Francis, het slaat negen uur, we moeten vertrekken.

— Ik ben in elk geval goed gewapend.

— En ik ook!

— Hoeveel reizigers zijn er?

— Een vijftal...

— Kloeke gasten?

— Behalve een... een grijsaard!

De begeleider blies een vrolijk deuntje, dat over de gehele markt weerklonk. Francis zette zijn paarden aan en het logge voertuig kwam in beweging.

— Halt! Heila! We moeten nog mee! werd er luid geroepen.

Een passagier kwam haastig aangelopen.

De voerman hield brommend zijn paarden in, maar hij werd beter gezind, toen hij de naderende zag.

— Een goede helper in tijd van nood, mompelde Francis.

— Het is toch de koets voor Gent? vroeg de laatkomer.

BAKELANDT

DE ZWARTE GRIFFHOEN

— Jawel, mijnheer !

Bijna te laat... gelukkig kan ik nog mee !

— Stap in, mijnheer, verzocht de begeleider, het portier openend.

De diligencie reed voort. Ze schokte over de ongelijke straatstenen tot aan de Gentse poort. Nog een laatste hoorngeschal en het zware voertuig was op de grote weg, die langs Maldegem, Eeklo, Waarschoot en andere plaatsen naar Gent leidde.

Binnen zaten nu zes reizigers. De laatst ingestapte scheen een welgesteld koopman te zijn. Bij het flauwe schijnsel ener bollantaarn monsterde hij zijn mede-passagiers, die allen slaperig schenen, behalve een, een lange man, die de avondgroet van de laatkomer beantwoord had.

— Het scheelde weinig, of ik had tot morgen mogen wachten, sprak de koopman.

— En het is onaangenaam als men zijn plannen verstoord ziet.

— Ge hebt gelijk. Maar ik wist niet wat te doen. Mijn vrouw trachtte mij thuis te houden; ze was ongerust, daar er gisteren moorden schijnen gepleegd te zijn. Nu, eerlijk gesproken, ik zag ook tegen de reis op... 's Nachts is men veiliger thuis dan in een diligencie. Maar het veranderde nog op het laatste ogenblik, daar ik noodzakelijk vóór acht uur te Gent moet zijn.

— Ik ken geen vrees, snoefde de lange man..

— Dat is gemakkelijk !

— Ik heb al eens kennis gemaakt met de rovers.

— 't Is toch niet waar zeker !

— Ja, echt ! Doch de schavuiten haalden weinig eer aan hun aanval. Het was tussen Brugge en Ruddervoorde, op de Kortrijkse weg. Ik had mij te lang opgehouden bij een vriend en keerde te voet naar Brugge terug. Een oud-Oostenrijks officier als ik, mag niet vervaard zijn !

— Een oud-officier die nooit buskruit geroken heeft, klonk het uit de verste hoek.

De lange man sprong kwaad op.

— Wie beledigt mij daar ! riep hij driftig.

Maar niemand antwoordde. De passagier in de hoek snurkte.

— Nooit buskruit geroken ! Honderd duizend kanonballen, ik geen buskruit geroken. En te Jemappes dan ?

— Zat ge verscholen achter een bosje, klonk het sarrend.

— Dat gaat te ver ! Mijnheer, veins niet te slapen maak u kenbaar als ge een eerlijk man zijt.

Geen antwoord.

Zware ademhaling !

— Vertel uw ontmoeting met de rovers eens, hernam de koopman. Straks kunt ge met de lasteraar afrekenen.

— En dat zal ik doen ook, ik laat hem niet los voor hij zijn schandelijke woorden intrekt en mij zijn verontschuldigen aanbiedt ! De rovers... waar was ik ook weer ?

— Ge keertet naar Brugge terug !

— O ja ! Niet ver van Steenbrugge sprongen vijf zwarte kerels uit een gracht te voorschijn. « Uw geld of uw leven ! » riepen ze. Ik antwoordde met een raak

pistoolschot...

— Ge hebt nog nimmer raak geschoten ! zei de slaper...

— Honderdduizend kanonballen... wie is die lafaard toch ?...

— Let niet op hem... vertel voort... ik brand van nieuwsgierigheid ! drong de koopman aan.

— Welnu, om verder te vertellen, een der rovers viel morsdood neer... Een ander sloeg ik omver... Ik had nu kunnen vluchten, want de kring was gebroken, maar een dapper man vlucht niet...

— En te Jemappes dan ? werd er weer sarrend geroepen.

— Luister niet ! Vertel voort ! sprak de koopman.

— Mijn bloed kookt, mijn handen jeuken... maar ik moet geduld hebben...

— Geduld hebt ge wel, want bij elk gevecht zat ge veilig in een hoekje, terwijl uw makkers streden...

— Luister niet, ik begeer uw verhaal te horen, zei de koopman.

— Maar, mijnheer, ik kan niet stil zitten, ik mag me zo niet laten beledigen... toch wil ik uw raad volgen... uitgesteld is niet verloren.

— Neen, bevestigde de treiteraar, en uitstellen kunt ge goed; ge stelde uw moed altijd uit tot de slag geleverd was...

— Hoe moeilijk het ook is, ik zal maar doen alsof die lastertaal niet tot mij gericht is, vervolgde de lange man tot de handelaar.

— Wel ja... twee mannen lagen neer... en toen ?

— Ik had snel mijn pistool geladen en vuurde het vlug af op de derde... Een gil... en hij had ook zijn verdiende loon ontvangen. De vierde en de vijfde snelden weg, maar ik zette ze na. Ze verdwenen in een bos... Daar werd het zoeken onmogelijk. Ik had mijn plicht volbracht...

— Wanneer hebt ge dat alles gedroomd ? vroeg de vermeende slaper.

— En bereikte gij veilig Brugge ? vroeg de koopman haastig.

— Ja... Ge begrijpt dus, dat ik onbevreesd op reis ga.

— Omdat ge moet, want morgen zoudt ge voor schuld te Oostende aangehouden worden. Ge hebt al uw geld... of neen, uw geld is het niet maar het geld van anderen op zak, openbaarde de passagier in de hoek.

— Nu is het uit !

De jonge man greep zijn plaaggeest vast... maar kreeg zelf zo'n geduchte stoot, dat hij achterover op de bank tuimelde, tegen een dikke heer, die door de schok uit zijn zoete sluimering gewekt werd en verschrikt riep :

— Een ongeluk ? Wat gebeurt er ?

— Niets, mijnheer, het is niets, antwoordde de koopman. De diligencie zal over een grote steen gereden zijn.

— O ! zei de heer geeuwend en dutte weer in.

De lange man was verrast en wist niet goed hoe hij zich houden moest.

— Koest, Grijpvogel ! waarschuwde de man in het hoekje. Ge weet nu wel dat ik u ken ! Wilt ge ook mijn naam kennen ? Zijt gij Pieter Vandam vergeten ?

De lange man — Grijpvogel werd hij nu genoemd — keek verschrikt naar de zonderlinge spreker.

— Zet u nu stil neer en zwijg, hernam Pieter Vandam.

De koopman schoof nu nevens Vandam en sprak :

— Mijnheer, ik moet u mijn verontschuldigen aanbieden, ik hield u voor...

wat zal ik zeggen ? voor...

— Een lasteraar, een ongemanierd mens nietwaar ? Beken het maar ! viel de andere lachend in.

— Het is waar, doch ik geef mijn vergissing toe.

— Ik gaf u op een eigenaardige manier te kennen dat die pocher een oneerlijk, onbetrouwbaar mens is.

— Ik ben u zeer dankbaar, fluisterde de koopman. Ge moet weten, dat ik nog al geld bij me heb, ik zou me misschien door die babbelaar laten innemen hebben...

— Ge waart al aardig op weg en wees zeker, dat hij u beroofd had.

— Een mens moet tegenwoordig voorzichtig zijn.

— Daarvan weet ik mee te spreken. Ik heet Vandam en ben afkomstig van Brugge, waar ik dienaar ben bij Mijnheer B., een voornaam koopman.

— O, ik ken hem zeer goed, ik doe zelfs wel zaken met uw patroon.

— Zo ? En wie zijt gij, als ik zo onbeleefd zijn mag het te vragen.

— Ik heet Rivière...

— Ik heb niet de eer u te kennen...

— Ik woon nog pas sedert het begin dezer maand te Brugge. Ik kom van Ieperen...

— Ieperen, laat zien, met mijnheer Debours van Ieperen doet ons huis wel zaken...

— Juist ! En mijnheer Debours en ik zijn deelgenoten. Wel, wel, hoe dat samentreft ! Mijnheer Debours is feitelijk de uitvoerder hij tekent alles...

— Hij is zeer bedreven.

— Ja, en daarom laat ik de leiding geheel aan hem over. Maar de naam van uw patroon is mij toch bekend ! En gij gaat zo op reis in de nacht ?

— Een dringende zaak...

— Ja, dat gaat zo.

— En vooral nu de handel slap is, moeten wij alle gelegenheden aangrijpen.

— Natuurlijk ! Zo is het met mij ook, ofschoon het onveilig is met geld te reizen.

— Een goede schuilplaats, mijnheer Rivière. En Vandam fluisterde : ik heb mijn geld in de voering van mijn jas en ik raad u aan, ook zo te doen... natuurlijk niet alles. Ge houdt wat in uw borstrok, om de rovers tevreden te stellen.

— Maar denkt u, dat er gevaar is ?

— Och nee... er zijn moorden gebeurd nabij Torhout, maar dat is tamelijk ver van hier, want de rovers houden zich diep in de bossen, vooral nu...

— Ge hebt gelijk.

De twee mannen spraken nog een wijle samen... Dan scheen mijnheer Rivière slaperig te worden, ten minste zijn antwoorden waren verward, zijn stem verflauwde... en eindelijk zonk hij achterover en liet zijn onaangenaam neusorgaan in volle werking.

Mijnheer Vandam kroop in zijn hoekje terug, terwijl Grijpvogel steeds onrustig naar het portier keek, als scheen hij een gunstige gelegenheid af te wachten om het hatelijke gezelschap van Vandam te ontvluchten.

De wagen schokte voort langs de donkere, eenzame baan. Ten laatste bleef hij staan.

— Waar zijn we ? vroeg een der passagiers.

Niemand antwoordde... alleen schenen te slapen. De conducteur verscheen aan het portier en riep :

— Heren, Maldegem... Wie wil, kan hier een poos uitstappen en bijvoorbeeld een warme drank gebruiken.

— Hoe lang stopt ge hier ? vroeg Grijpvogel.

— Twintig minuten, ongeveer... Stapt Mijnheer af ?

— Mijnheer blijft zitten ! klonk het plotseling uit de hoek.

En eensklaps stond Vandam recht, ten minste voor zoveel dit mogelijk was in het laag voertuig.

Grijpvogel zette zich zwijgend neer en was zeer onrustig. Het was niet van de kou, dat hij beefde.

De diligencie bleef dus vóór de grote afspanning staan, zonder dat de passagiers hun plaats verlieten, zeer tot ongenoegen van de waard.

Eindelijk werd de reis vervolgd.

— Een slecht eind, gromde Francis, de koetsier.

— Waarom ? vroeg de conducteur.

— Het Meetjesland is rijk aan bossen...

— Dat weet ik ook, want reeds twintig jaar rijd ik er schier dagelijks door !

— In die bossen kunnen rovers schuilen...

Poeh, poeh, het ergste eind is zeker achter de rug, man... we zijn goed en wel buiten West-Vlaanderen.

Zonder stoppen reed de wagen voorbij Adegem.

Plotseling weerklonk een schot...

Met een hevige bons stond de wagen stil.

— Een ongeluk !

— De heiligen bewaren ons !

Z klonk het binnen. Alleen Mijnheer Rivière riep niet. Hij sprong op en stelde 'ch aan het portier.

— Heren, kalm, zei hij dan. Er is niets gebeurd... wacht, ik zal even zien. Hij opende het deurtje en stapte uit.

— En nu, heren, hernam hij, hoop ik dat ge allen wakker genoeg zijt, om mij duidelijk te begripen...

— Maar, mijnheer Rivière, is de schrik u in het hoofd geslagen ? kreet Vandam.

— Stel u gerust, mijnheer... bedankt voor uw belangstelling ! Maar wat anders, geef mij uw frak eens over !

— Maar wat scheelt u... wat scheelt u...

— Mijnheer Vandam, uw frak, dat is twee keren... Stel, als 't u belieft, mijn geduld niet op de proef.

— Maar wie zijt gij dan ?

— Cartouche...

Die naam oefende een geweldige indruk uit. Men riep om hulp, smeekte om genade, men gilte en schreeuwde.

Cartouche — want mijnheer Rivière was niemand anders dan Mathijs Verbinnen — antwoordde met een pistoolschot, dat echter niemand trof, maar ieder gedwee maakte als een lam.

— Heren, ge zijt in onze macht : hernam de rover. Mijn mannen staan rond de wagen. Wie zijn leven lief heeft, tone het door nu eens rap zijn geld en kostbaarheden af te staan.

Cartouche hield in de ene hand zijn grote hoed en in de andere zijn pistool.

— Hier ! zei een der reizigers... mijn beurs, mijn uurwerk... Ik houd meer aan mijn leven dan aan mijn bezittingen.

— Braaf gesproken en een goed voorbeeld voor de anderen. Maar beste vriend, ik zie op uw wandelstok een zilveren appel... die stok kan niet in mijn hoed, het is waar, maar reik hem mij maar over, ik kan hem wel tegelijk met mijn hoed vasthouden...

— Hier is hij ! kreet de man en hij hief snel zijn stok op, om de bandiet te slaan... maar een schot knalde en de ongelukkige reiziger viel mordsdood neder.

— Heren, ik spreek nooit lichtzinnig, zei Cartouche. Het bewijs... ligt daar... die passagier zal nooit meer zijn hand tegen mij kunnen opheffen.

De anderen weerden zich, om alles wat waarde had, in de hoed te werpen.

— Mijnheer Vandam, uw frak...

— Ik heb de voering losgetornd... hier is mijn geld.. ik ben geruineerd...

— Gij niet, uw meester immers.

— Neen, ik ben niet de klerk zoals ik zei, maar de patroon zelf. O ! ik die altijd zo voorzichtig, zo achterdochtig ben, hoe heb ik mijn geheim zo kunnen verklappen.

— Vertel uw geheim aan niemand, zelfs aan uw vrouw niet ! spotte Cartouche. Waar is uw geld nu !

— Hier ! en spijtig wierp de Brugse koopman een pakje briefjes in de hoed.

— Ik ben edelmoedig, hoor, hernam Cartouche. Neem er tien van terug terwille van onze kameraadschap... En nu ga ik heen ! Goede reis verder, heren... Ge behoeft u niet meer angstig te maken, de weg is verderop veilig.. Maar gij, Grijpvogel, zult mij vergezellen...

— Ik ?...

— Ge verstaat mij... geen tegenstand... daar ligt al één lijk... Maar ik kan het graf ruim genoeg maken voor twee Grijpvogel. Dus wat kiest ge ?...

— Ik zal u vergezellen... maar...

— Och, jongen, ik bewijs u een dienst ! Heb ik mijnheer Vandam goed verstaan, dan moet gij al evenzeer de politie vrezen als ik. In mijn gezelschap zijt ge dus veilig.

Grijpvogel verliet de diligencie. Cartouche sloot kalm het portier, na de heren nogmaals goede avond gewenst te hebben.

— Is het gedaan ? riep iemand.

— Ja.

— Alles wel gelukt ?

— Opperbest !

De rovers waren slechts met weinigen. Twee kloeke kerels hielden met hun pistolen de koetsier en de voerman in bedwang, een stond er bij de paarden, en een vierde hield zich wat ter zijde. De laatste kwam bij Cartouche. Het was Bakelandt.

— Is het de moeite waard ?

— Een goede buit.

- Welk geluk ! We beginnen dus goed !
- Het kon niet beter ! Gunstige voortekenen...
- Maar hebt ge een gevangene ?
- Ja, zoals ge ziet.
- Bij alle duivels, wat moeten wij met hem doen ?
- Wij kunnen er een goed lid der bende van maken..
- Maar zijt ge zinneloos ? Een onbekende...
- Heb ik dan als zot gehandeld ?... Doch kom mee, er zijn veiliger plaatsen om de zaken te bespreken. Ik hoor iets...
- Waarachtig, er nadert volk !
- Bakelandt floot even.
- Grijpvogel, in stormpas of... ge weet het, hé ! fluisterde Cartouche.
- In een oogwenk was de bende in het bos verdwenen.

SAMEN OP REIS

- Ze zijn weg ! riep de conducteur. Laten wij maar snel voortrijden.
- Zie ten minste eerst wat er binnen gebeurd is. Er zat een rover in de wagen...

De conducteur opende het portier.

- Genade ! riep er een.
- Wij hebben niets meer ! gilde een ander.
- De rovers zijn weg, zei de conducteur... Maar, ligt daar iemand... een moord...

—Ja, zei Vandam... een moord ! Deze man werd neergeschoten.

- Is hij dood ? Ach, Moeder Gods... hoe wreed, hoe wreed ! Francis... een moord...

De koetsier kwam naderbij gesprongen.

- Is... 't waar ? stamelde hij, sidderend van ontzetting
- Staan er geen huizen in de buurt ? hernam Vandam. Misschien is die man nog niet dood...
- De streek is zeer eenzaam.
- En hoever nog van Eeklo ?
- Een half uur, als we snel rijden.

Twee ruiters kwamen aangerend. De hoefslag hunner paarden had de bandieten aangezet de wijk te nemen. Zij sprongen uit het zadel en vroegen verschrikt :

- Wat is er gebeurd ?
- Een moord.. heren... hoe wreed, hoe wreed ! kreet de conducteur. Verstaat een van u beiden iets van de heekunde bij geval ?
- Ik heb in 't leger gediend en gewonden verzorgd, antwoordde een der ruiters. Laat mij het slachtoffer onderzoeken.

Hij boog zich over de gevallen.

Korét en akelig klonk zijn oordeel :

- Dood ! Getroffen in het hart. Die bandiet moet een meester-schutter zijn.
- En nu ? vroeg Francis.
- Het lijkt meevoeren naar Eeklo.

THE FIRST BOOK OF THE
HISTORY OF THE
HAKELANDT

JAN VAN CONTICH
JOHAN VERDIJCK

DE BENDE VAN
BAKELANDT

Deel I

ANTWERPEN
UITGEVERSFIRMA L. OPDEBEEK
1955